

راهنمای کاربردی برای

تربیت و اصلاح رفتار کودکان

و آموزش رفتار والدین (PMT)

دکتر رؤف احمدیان

دکتر حسن پورقهرمانی

حکیمه کریمی نژاد

ریتِم | تبریز ۱۴۰۰

فهرست

پیشگفتار	۱۳
فصل اول؛ کلیات	۱۵
تاریخچه	۱۷
تعریف	۱۹
مراحل آموزش مدیریت رفتار والدین	۲۰
آموزش مدیریت رفتار برای چه کودکانی مناسب است؟	۲۲
رویکردهای روانشناسی	۲۳
رویکرد زیست‌شناختی	۲۵
رویکرد رفتاری	۲۸
رویکرد شناختی	۳۱
رویکرد روان‌کاوی	۳۴
رویکرد پدیدار شناختی (انسان‌گرایی)	۳۸
کاهش‌گری	۴۲
نظریه یادگیری اجتماعی	۴۶
انواع یادگیری رفتار در کودکان	۵۵
یادگیری تضادفی	۵۵
یادگیری مشاهده‌ای	۵۶
یادگیری شرطی	۵۷
فصل دوم؛ رفتارگرایی	۵۹
تاریخچه	۶۱
نظریه اسکینر	۶۲
نظریه پاولف	۶۲
نظریه واتسون	۶۲
نظریه هال	۶۳
نظریه یادگیری گاتری	۶۳

۶۴	انواع رفتارگرایی
۶۴	رفتارگرایی کلاسیک واتسون
۶۴	رفتارگرایی رادیکال اسکینر
۶۵	رفتار متقابل یا رفتارگرایی میدانی کانفور
۶۵	رفتارگرایی عمدی یا گزاره‌ای تولمن
۶۵	رفتارگرایی قیاسی هال
۶۷	رفتارگرایی غایت شناختی راجلین
۶۷	رفتارگرایی نظری استدون
۶۸	رفتارگرایی روان شناختی
۶۸	رفتارگرایی بیولوژیکی تیمبرلیک
۶۸	زمینه گرایی عملکردی هیز
۶۸	انواع دیگر رفتارگرایی و تأثیر بر سایر جریانات
۷۰	نظریات شرطی سازی رفتار
۷۰	نظریه شرطی سازی جان واتسون
۷۷	شرطی سازی کلاسیک در کلاس درس
۷۶	مثالی از کتاب
۷۶	محک شرطی و پاسخ شرطی در شرطی سازی کلاسیک
۷۷	تعمیم و تغییر در نظریه پاولف
۷۸	شرطی سازی کلاسیک در انسان ها
۷۸	پژوهش های شرطی سازی بعد از پاولف
۷۹	شرطی شدن در سطح بالاتر
۸۰	اندیشه های نظری عمده ترندایک
۸۰	پیوند گرایی
۸۰	گزینش و پیوند
۸۱	قانون اثر
۸۲	تأثیر ترندایک بر آموزش و پرورش
۸۲	روش آموزشی ترندایک
۸۳	خدمات ترندایک
۸۳	انتقادات از نظریه ترندایک
۸۴	نظریه شرطی سازی کنشگر اسکینر
۸۴	رفتار پاسخگر و رفتار کنشگر
۸۵	اصول شرطی شدن کنشگر
۸۶	جعبه اسکینر
۸۶	شکل دهی
۸۷	خاموشی در نظریه کنشگر
۸۷	بازگشت خود به خودی
۸۷	رفتار خرافی
۸۸	تقویت کننده های مثبت و منفی

فصل سوم: رفتار و انواع آن ۸۹

تعریف رفتار ۹۱

رفتار در روانشناسی ۹۱

ویژگی های رفتار ۹۲

فرض های رفتارگرایی ۹۳

انواع رفتار ۴۹

انواع رفتارها با توجه به منشأ آن ها ۹۵

انواع رفتارها با توجه به رابطه آن ها با محرک ۹۶

انواع رفتار با توجه به دید آن ها ۹۷

انواع رفتار با توجه به قصد فرد ۹۷

انواع رفتارها با توجه به رابطه ما با دیگران ۹۸

انواع رفتارها با توجه به سودمندی آن ها ۹۹

انواع رفتار با توجه به ثبات آن ها ۱۰۰

انواع رفتارها با توجه به ارتباط آن ها با جامعه ۱۰۱

فصل چهارم: اختلالات رفتاری ۱۰۳

علل اختلالات رفتاری ۱۰۹

اثرات اختلالات رفتاری ۱۰۹

انواع اختلال های رفتاری ۱۱۱

الف. اوتیسم ۱۱۱

ب. اختلال بیش فعالی - کمبود توجه ۱۱۲

پ. اختلال سلوک ۱۱۳

ت. اختلال لجبازی - نافرمانی مقابله ای ۱۱۴

ث. اختلال تیک ۱۱۵

ج. فوبیا یا ترس های مرضی ۱۱۶

عوامل خطر ساز اختلالات رفتاری در کودکان ۱۱۸

تشخیص اختلالات رفتاری کودکان ۱۱۹

درمان اختلال رفتاری در کودکان ۱۱۹

فصل پنجم: تغییر رفتار ۱۲۱

انواع شیوه های تغییر رفتار ۱۲۵

مفهوم شناسی تغییر رفتار ۱۲۷

لزوم تغییر رفتار ۱۲۸

موارد استفاده شیوه های تغییر رفتار ۱۲۸

قدم های اول برای تغییر رفتار ۱۲۸

عناصر مهم در فرایند تغییر رفتار ۱۲۹

مراحل تغییر رفتار ۱۲۹

نیاز به تغییر رفتار در کودکان ۱۳۳

پیشگفتار

همه والدین تمایل دارند فرزندانی موفق، توانمند و درعین‌حال خوش‌فشار داشته باشند. فرزندپروری مجموعه‌ای از دانش و مهارت‌های تربیت کودکان به روشی سازنده و غیرمخرب است؛ یعنی راهی برای رشد توانایی‌ها و مهارت‌های کودکان و این‌که مشکلات رفتاری‌شان را کنترل و اصلاح کنیم. بنابراین هدف اصلی از تربیت کودکان، بار آوردن افرادی مستقل، توانمند، مسئول و دارای اعتماد بنفس است که از رشد اخلاقی و اجتماعی مناسبی برخوردار باشند. برای این امر، به یک نظام انضباطی نیاز داریم که بتوانیم قاطعانه به‌کار برده و به فرزندانمان پیام‌های مسئولیت رفتارهای خود و پیامدهای آن را بپذیرند، به نیازها و عقاید دیگران توجه کنند و پیام‌های خودشان را کنترل کنند.

برخی از والدین با وجود تربیتی درست، رفتاری ناپسند از سوی فرزندشان مشاهده می‌کنند که این موضوع باید ریشه‌یابی و علت‌یابی شود. برخی دیگر از والدین به دلیل رفتارهای اشتباه خودشان، باعث به‌وجود آمدن رفتارهای ناپسند در فرزندشان شده‌اند و حال انتظار دارند بدون اصلاح رفتار خودشان، رفتار کودکشان تغییر یابد که غیرمنطقی و نشدنی است.